

Kära TNC-vän!

Sommaren som gått har jag tillbringat på landet. Som vanligt har vi snickrat och byggt, denna gång på det nya köket – ett projekt som vi startade för nära två år sedan. Vi började med att riva det gamla köket. Det innebar ett par helger tillsammans med kofot, hammare, såg och en rejäl container. Sen var köket både rivet och färdigt för bortforsling. Därefter vidtog planering och inköp av material. Att bygga upp det nya köket tog sedan snart sagt alla helger hela förra vintern och våren. Att riva går fort, men det tar lång tid att bygga upp.

Detta är årets tredje TNC-aktuellt. Det är också mitt sista nummer som vd för TNC. Det har varit en utvecklande tid för mig här på TNC. Vi har haft många spännande och roliga projekt, både för kunder och internt på TNC. Jag har mött så många kunniga, engagerade och kloka människor som på olika sätt har verkat för terminologin och språket. Roligast av allt har varit att arbeta med de uppdrag som har påverkan på Sverige som helhet. TNC har många sådana uppdrag, där vi får möjlighet att bidra till att bygga upp och kvalitetssäkra resurser som används i hela landet, inte minst inom hälso- och sjukvård, men också inom andra områden som utbildning och byggnadsväsen. Det har varit djupt tillfredsställande.

Min tid på TNC har också präglats av osäkerhet och ovisshet. TNCs statliga anslag är ifrågasatt, och vi har nu levt i snart två år med osäkerhet om vår ekonomi och vårt uppdrag. Om några veckor presenteras en ny budgetproposition, och jag kan bara hoppas att TNC då får tydliga och positiva besked om framtiden och därmed kan börja planera för framtiden igen. Jag önskar förstås att regeringen besinnar sig och fortsätter att ge stöd till terminologisk verksamhet i Sverige, en verksamhet som behövs i ett samhälle som eftersträvar effektiv kommunikation. I ett sådant samhälle behövs ett kunskapscentrum för terminologi och fackspråk. Det kunskapscentrum som finns i dag, Terminologicentrum TNC, har så mycket att erbjuda att det vore vansinne att inte bevara och utveckla det. Att riva ner är så lätt, att bygga är svårare. Det gäller för såväl kök som organisationer.

I väntan på budgetpropositionen föreslår jag att du läser detta nummer av TNC-aktuellt. Här finns rapporter från konferenser och möten, information om höstens kurser, termfrågor och en del annat.

Jag tackar för gott samarbete och önskar en fin terminologisk framtid för dig och för Sverige. Vi ses!

Karin Dellby

TNC i pressen

Även om det brukar råda nyhetstorka under sommaren har TNC figurerat två gånger: en kortare notis i Dagens Nyheter (<http://www.dn.se/arkiv/kultur/bort-med-tassarna-fran-terminologin/>) där Maria Schottenius lyfter fram det arbete TNC gör och uppmanar politikerna att hålla "tassarna borta från terminologin".

Olle Josephson skrev en längre artikel i Svenska Dagbladet (<http://www.svd.se/det-ar-en-fordel-om-sfi-larare-kan-svenska>) utifrån Språkrådets årliga omvärldsrapport. Där tar han bland annat upp sfi-undervisning och de dåliga insikterna om vilka krav det mångspråkiga samhället ställer. Han lyfter även fram tolkarnas situation och nämner i det sammanhanget TNCs roll för terminologins tillgänglighet.

ISO-möten i Köpenhamn: gungningar i terminologivärlden

ISO/TC 37 och SIS/TK 115

Som vi berättade om i förra numret av TNC-aktuellt har det i den internationella standardiseringskommittén ISO/TC 37 Terminology and other language and content resources föreslagits ändringar i två terminologistandarder: *ISO 704 Terminology work – Principles and methods* och *ISO 1087-1 Terminology work – Vocabulary*. Dessa standarder är mycket centrala för både TNC och alla terminologer i Sverige. Förslagen diskuterades därför under ett seminarium för yrkesverksamma terminologer i Sverige den 30 maj. Då konstaterades det att om standarderna ändras i enlighet med förslagen får det stora konsekvenser, vilket riskerar att leda till att terminologer inte längre kan följa dem.

Seminariet gav därför TNC råg i ryggen att ifrågasätta ändringsförslagen när de skulle diskuteras vidare på ett tvådagarsmöte i Köpenhamn 27–28 juni i kommittén ISO/TC 37. Där deltog representanter från hela världen, till exempel från Kanada, Storbritannien, Kina, Japan, Finland, Danmark, Belgien, Mexiko, Argentina, Grekland, Frankrike, Spanien, Portugal och Irland. TNC representerade den svenska spegelkommittén SIS/TK 115.

Bakgrund till ändringsförslagen

Ursprunget till ändringsförslagen är att ISO/TC 37 vill revidera standarderna ISO 704 och ISO 1087 så att de ska bli mer användarvänliga, framför allt för yrkesgrupper som verkar inom it-området. Syftet är att nå ut till fler med kunskaper om terminologiarbete. Diskussioner har hållits på flera möten genom åren men man hade inte lyckats enas om konkreta förslag. Till slut skapades därför sex arbetsgrupper för att komma vidare med diskussionerna om hur innehållet borde förändras.

Arbetsgrupperna har varit ganska stora, vilket har medfört att diskussioner inte kunnat föras på ett effektivt sätt. Dessutom har viktig information inte nått ut

till deltagarna i arbetsgrupperna. Därför var det med varierande kunskapsnivå som arbetsgruppens deltagare kom till Köpenhamn.

Tongivande i en av arbetsgrupperna, med namnet *Conceptual dimension*, är Christophe Roche och Rute Costa. Enligt Roche är det ett problem att ISO 704 och ISO 1087 inte är konsekventa ur ett logiskt perspektiv, och de behöver därför omarbetas med det i åtanke.

Förslagen och diskussion på mötet

Christophe Roche och Rute Costa la fram förslagen till ändringar av några av de centrala definitionerna i terminologins terminologi och även förslag till några nya begrepp. Bland annat ville de införa en nivå ovanför begreppet *concept* (sv. *begrepp*) och de föreslagna sidoordnade begreppen *class* och *collection*, nämligen *common knowledge*. Roche och Costa föreslog en ny definition till begreppet *object* (sv. *referent*): det skulle vara en typ av *individual knowledge*.

De allra flesta på mötet hade dock tolkat begreppen på ett annat sätt än vad Roche och Costa avsåg. Mötesdeltagarna menade att *individual knowledge* och *common knowledge* betecknar individens kännedom respektive gruppens kännedom om något, medan Roche och Costa menade att de betecknar kunskap om *en* entitet kontra kunskap om flera entiteter (vilket för övrigt visar att termer inte kan stå ensamma utan definitioner).

Roche föreslog också de nya begreppen *descriptive characteristic*, *collection*, *property* och *class*. Dessutom ville han ändra benämningarna för *individual* och *common knowledge* till *singular* respektive *plural knowledge*.

Vid mötet i Köpenhamn blev det livliga diskussioner där många, inklusive TNC och TK 115, ifrågasatte förslagen. Några synpunkter som kom fram var att dessa ändringar skulle göra standarderna svårare att förstå och därför att använda, vilket stod i konflikt med målet att göra dem mer användarvänliga. En tydlig åsiktsskillnad låg också i hur man såg på standardernas användningsområde: är de till för att stödja mänsklig kommunikation eller för att stödja utvecklingen av it-stöd? Känsloerna var starka och diskussionen avbröts först när det var dags för paus.

Utvecklingen tog då en oväntad vändning. Efter pausen deklarerade Roche att han drog tillbaka de flesta av förslagen. Han ville nu inte längre lägga till begreppen som har beskrivits ovan, och det som då återstod var att revidera definitionerna av *object*, *concept* och *characteristic*. Roches förslag till revidering såg ut på följande vis:

	Nuvarande (ISO 1087)	Nytt förslag från Roche/Costa
concept (begrepp)	unit of knowledge created by a unique combination of characteristics	unit of knowledge about a set of objects, created by a unique combination of characteristics
object (referent)	anything perceivable or conceivable	anything perceivable or conceivable created by a combination of characteristics
characteristic (kännetecken)	abstraction of a property of an object (3.1.1) or of a set of objects	abstraction of a property of a thing or of a set of things

Definitionsförslaget för *object* diskuterades ingående. Om kännetecken läggs till i definitionen, innebär det då att *object* inte längre avser de faktiska föremålen i den verkliga världen, utan att man har abstraherat till begreppsnivå? Traditionellt inom terminologivärlden brukar man tala om egenskaper (*properties*) på referentnivå och kännetecken på begreppsnivå. Och vad betyder då *thing* som dyker upp i definitionsförslaget till *characteristic*? Efter lång diskussion visade det sig att Roche med *thing* avser detsamma som *object* i 1087. En fråga att diskutera vidare blir då om man ska ändra betydelse på en inarbetad term (*object*). Den tanken fick inte mycket stöd på mötet, och diskussionerna ledde inte fram till slutliga förslag.

Vad händer nu?

Diskussionerna kommer att fortsätta i ännu mindre arbetsgrupper än tidigare. Arbetsgrupperna ska rapportera in till Rute Costa som fick som uppgift att ställa samman ett nytt förslag senast den 31 juli. Vi som arbetar i de nationella kommittéerna (som TK 115) skulle sedan ha två månader på oss att lämna synpunkter. Nu planeras ett webbmöte för att diskutera alla synpunkter någon gång i slutet av november.

Diskussionerna går vidare. Vi har gott hopp om att till slut enas om förändringar som är till det bättre. Standardiseringsarbete är tungrovt i många fall och kräver stor uthållighet, men det är värt arbetsinsatsen, speciellt när det gäller så viktiga standarder – och om man kan påverka, som vi gjorde i Köpenhamn.

Stefano Testi och Karin Dellby

Rikstermbanken

Under våren har TNC genomfört ett internt projekt om Rikstermbankens innehåll och strukturer och processer kring detta. Förutom att vi gjort en del rutinbeskrivningar över arbetet har vi importerat en hel del nytt material, bland annat från Swedac, Svenska Wellpappföreningen, SCB och flera privata företag (Morfem förlag, Dry-IT AB, NIBE Energy Systems, Logofabriken m.fl.). Vi har också uppdaterat länkar och redan importerade källor. Nu fortsätter vi med arbetet och kommer då bland annat att se över webbplatsen och sökfunktionerna.

Engelskan dominerar på Chalmers men svenskan är officiellt kommunikationsspråk

Möt Fia Christina Börjeson som arbetar på avdelningen för fackspråk och kommunikation, vid institutionen för tillämpad IT på Chalmers tekniska högskola.

Hur är synen på språkliga frågor inom ett tekniskt inriktat lärosäte som Chalmers?

– Språk och skrivande har stor betydelse på Chalmers. Ingenjörer utbildas till ett synnerligen kommunikationsintensivt yrkesliv, och doktorander och forskare verkar i en skrivande miljö i allra högsta grad. På så vis är det ett synligt och prioriterat område.

– Jag upplever inte att språk och skrivande är avskilt från kärnverksamheten. Språkfrågor diskuteras ur fler olika perspektiv på Chalmers både ur ett utbildningsperspektiv och i processen kring publicering. Det finns stor efterfrågan av skriv- och kommunikationsinslag på utbildningsprogrammen.

Vilka aktiviteter sker på avdelningen för fackspråk och kommunikation vid Chalmers?

– Vi undervisar i och forskar om fackspråk och kommunikation, och skrivande i relation till lärande. Avdelningen för fackspråk och kommunikation, som kallas Fackspråk internt, har huvudansvaret för utbildning i språk och kommunikation på Chalmers. Vi har skriv- och kommunikationskurser i engelska och svenska på grund- och forskarutbildningen och handleder studenter och doktorander i deras skrivarbete. Vi håller också interna fackspråkliga fortbildningskurser, seminarier för forskare och lärare och en del externa uppdragsutbildningar.

Vilka särskilda terminologiska behov ser du inom Chalmers – och hur arbetar ni för att tillgodose dem?

– På ett universitet som Chalmers, med tekniska naturvetenskapliga discipliner, är engelskan nästan helt dominerande. Till stor del handlar terminologiarbetet om att motverka domämförluster och att etablera en svensk terminologi. Svenska ska vara det officiella kommunikationsspråket på Chalmers och samtliga beslut ska formuleras på svenska. Samtidigt är engelska arbetspråket inom forskning, och engelska är viktigt både ur ett utbildnings- och forskningsperspektiv för blivande ingenjörer, sjöbefäl och arkitekter.

– I Chalmers språkpolicy betonas att Chalmers ska verka för att svenska ska utvecklas som vetenskapsspråk vilket innebär att svenska och engelska måste vara parallellspråk. För att denna tvåspråkighet ska fungera, i praktiken, krävs ett aktivt arbete med terminologi och ett tydligt stöd för institutionernas arbete med det här. Vi arbetar också mycket med språk och skrivande på utbildningsprogrammen, och efterfrågan på skrivinslag på svenska ökar. Med fackområden inom vilka det väller in nya ord, nya ord på engelska, finns det stora behov av terminologiarbete. Det finns helt klart en medvetenhet om problemet med svenskans ställning inom teknik och naturvetenskap.

– Utöver språkpolicy, föreskrifter för skrivregler och interna ordlistor finns via sprakfragor@chalmers.se möjlighet till stöd och diskussion i språkfrågor. Tillsammans med kollegor på Fackspråk och Chalmers forskningskommunikatör tar vi fram rekommendationer för den interna terminologin. Det rör sig om allt från benämningar på interna administrativa processer till föränderliga begrepp och nya ord.

– I TNCs och Universitet- och högskolerådets arbete med en svensk-engelsk ordlista finns universitet och högskolor representerade som remissinstanser. Att delta i remissgruppen är värdefullt för mig i arbetet med Chalmers interna terminologi. Det är viktigt att den dialogen finns mellan UHR och lärosäten. Jag tror också att ett mer formaliserat samarbete universitet emellan skulle vara en väg att gå för vidare arbete med terminologi inom disciplinerna.

Du har en bakgrund som facköversättare – hur hjälper det dig i ditt arbete i dag?

– Svårt att säga men jag tror att det hjälper mig genom att jag (fortfarande) tänker som en översättare. I fackspråksarbete finns översättarens många aspekter av språk – strukturella, semantiska, pragmatiska – och andra varieteter.

Du har även medverkat i Svenska datatermgruppen i många år – vad har du fått med dig från det arbetet?

– Det är så intressant att möta ny teknik, inte minst inom data och it, och fundera på termer och begrepp. Det gäller att förstå fenomenet i fråga och samtidigt förankra det språkligt. Det är som att vara mitt i samtidens flöde. Det

har hjälp mig att tänka kring och problematisera terminologi skulle jag vilja säga.

– Det är också oerhört värdefullt för mig att vara del av Datatermgruppens diskussioner också i mitt arbete med Chalmers teknologer. Jag brukar testa och diskutera datatermer med studenterna.

Vad är det bästa med fackspråk enligt dig?

– Fackspråk ökar förståelsen och fördjupar kunskap i den disciplinära diskursen. Det är ju också så smart; precisionen i fackspråk är svåröverträffad. Effektivt fackspråk är ett litet bidrag till det näst intill omöjliga: att göra sig förstådd och nå en annan människa.

Intervju: Henrik Nilsson

Foto: Ola Kjelbye

Seminarium om terminologiundervisningen och terminologiämnets didaktik

I samband med TKE-konferensen, som hölls i Köpenhamn i juni, ordnade EAFT (Europeiska terminologiföreningen) och IITF (Internationales Institut für Terminologieforschung) ett gemensamt seminarium om terminologiundervisning och terminologiämnets didaktik: "Workshop on Terminology and Training". Seminariet leddes av TNCs Henrik Nilsson som tillsammans med Klaus-Dirk Schmitz (Tyskland), Rute Costa (Portugal) och Christophe Roche (Frankrike) inledde med föredrag om terminologiundervisning i olika kontexter och utifrån olika metoder. Bland deltagarna fanns många välrenommerade terminologilärare från hela världen.

Nedan återger vi delar av ett sammandrag från seminariet skrivet av Sue Ellen Wright som länge undervisat i terminologilära vid Kent State University i USA. (Hon arbetar också med terminologi inom ISO/TC 37, se artikel ovan).

Terminology training in German-speaking universities and industry

Klaus-Dirk Schmitz spoke primarily about terminology training activities in the German-speaking lands. Today's "Terminology" scene involves a variety of stakeholders requiring different approaches to terminology training, to the construction of resources, and to the drafting of concept systems. Because of the proliferation of terminology-related applications prevalent in today's environment, terminology training of one sort or another takes place both within a number of university settings and outside universities, including workshops of various lengths, week-long summer school sessions, quasi-certification programs whereby participants assemble participation credits by taking part in workshops, courses and seminars.

Schmitz reviewed terminology curricula and interdisciplinary curricula that incorporate terminology topics. He cited BA/MA curricula for technical writers

and/or translators, but also noted that although there has been discussion of a straight MA in terminology theory and terminology work, none has been implemented. One factor that became apparent here and in other presentations is that "terminology studies" is not "sexy" when it comes to recruiting students. The Karlsruhe University of Applied Sciences, for instance, had initial problems with lack of interest in a program in technical writing and terminology studies, but renaming the program (not changing the curriculum) resulted in significant increased participation: Communication and Media Management . Similarly, the Cologne University of Applied Sciences offers a BA in Multilingual Communication, but an MA in Terminology and Language Technology. Graduates go on to become terminologists, project managers, and localization specialists.

Terminology Training in Portugal

Christophe Roche and Rute Costa reported on terminology training programs in Portugal, with specific emphasis on terminology studies as an offering for non-linguistics students rather than translators and technical writers. Especially in smaller countries that are not as close to the Anglophone environment, proximity to LSP (and Terminology Studies as an alternative to LSPs) appears to be a given, in addition to the expectation that regardless of other language combinations, French is a given second language.

Roche in particular includes philosophical ideas (epistemology, earlier philosophers) under fundamentals in terminology, not just the standard suspects such as Felber, Sager, etc. One of the important aspects stressed by the Portuguese and reiterated in later comments from the group involves training university students in linguistics for terminology. Especially at the undergraduate level, the terminology of linguistics as it pertains to terminology management, translation, writing and communication is an important aspect of the terminologist's professional profile.

Not surprisingly, fundamentals include core terminology standards such as ISO 1087 and 704 as means for underscoring a need for clear and precise syntax and semantics, understanding of different classes of objects, and the writing of consistent definitions. When dealing with fundamentals, it is important to remember that technical specialists have little knowledge of linguistic principles, whereas linguists have issues with technical knowledge. Roche and Costa emphasized a number of NLP-related tools environments, such as term extraction (and no doubt corpus creation in conjunction with term extraction). They also discussed interactions with experts, which became a subject of more general discussion later. Teaching students how to conserve an expert's time while at the same time eliciting the information they need is always a challenge.

The Swedish Centre for Terminology and training outside the university environment – a Nordic approach (Henrik Nilsson)

The TNC has a history of teaching engineers and other experts in terminology management, either in multi-day or multi-week courses to online courses and

webinars, or even just short 90 minute mini-presentations, university-based courses, and webinars for translators. The TNC is the largest terminology teaching center in Sweden. A major challenge of these courses is finding ways to teach heterogeneous groups of target users, which is addressed by combining flexible "open" course components and customizing to meet specific needs. Target groups range from language planners to editors and authors, translators and interpreters, information and system architects, terminologists, standardizers, technical writers, and university students. Given the diversity of stakeholders, motivation (or the lack thereof) can play a serious role. Henrik organized his presentation around three M's: modules (not unlike what we've seen above, models, and modes (ways of presenting materials, e.g., online, face-to face, other).

He began his discussion of methodologies and approaches by looking at statements on terminology teaching as far back as 1949 and 1978. He noted that teaching methods and content are based on practical work. Non-academic course models begin as "open" courses, often with a mixed audience of professionals. They do not involve assessment and feedback primarily because the participants do not necessarily have repeat sessions. They do receive participation certificates. Sometimes open courses are customized for specialized target groups. The TNC also offers 1-hour seminars on special themes; these may involve lecture, participation and exercises. Targeted seminar audiences have included translators, lawyers, journalists, editors, authors. General course outlines follow ISO 704.

Workshopping questions

Nilsson showed a motivation scale and noted that assessment and course evaluation are a challenge when working in a non-academic environment. There seemed to be consensus in the group that:

- Undergraduate courses or course components are frequently met with apathy or disinterest because students don't have a clue what terminology and terminology work is about.
- Changing course titles to use popular buzz words often leads to increased interest.
- After having worked their way through an introductory course or course segment, interest grows, with students often coming back as graduate students to take courses.
- In many university programs, terminology is an elective, as are CAT tools and other industry-oriented topics in translation and interpretation programs.
- Another common experience noted is that students who have expressed limited interest when they are in programs frequently come back a few years later to report how important the work is and continues to be for their everyday work in as variety of roles.

The group listed specific content points that cause problems in teaching:

- Concept/term/ issues – explaining to students the difference between words, terms and concepts
- General concepts/individual concepts
- Begriff/Konzept/Term/Benennung – this is more a problem in German, where general language usage treats “concept” and “term” almost as synonyms. (It does sometimes happen in English, where “notion” and “concept” are also sometimes mixed up.)
- Definition writing
- Building concept systems
- Multiword terms & validation of multiword terms
- Incongruent concept systems from one language to another
- Varying degrees of explicitness in different languages

Teaching materials

Everyone has Power Point slides; some use exercises and projects more than others, which is partly reflected by the differences in venue, time constraints, and student demographics. There seemed to be a great deal of commonality in the way that very similar institutions approach this aspect. There was a discussion of creating some sort of web-based discussion group where ideas and perhaps materials could be shared. We discussed the idea of creating a set of metadata to use to describe shared resources. It seemed clear that although some members of the group already share some resources, there was a recognition that if you haven’t actually observed another instructor use his/her resources, it may not be easy to reuse them. There is also concern about sharing in an open environment outside the group.

On-line teaching of terminology

One other topic of discussion was the effectiveness of on-line teaching and situations where it may be affective. For people in smaller countries where it is easy to pull people in for workshops and training sessions, the huge investment in extra work entailed in doing e-learning platforms may not be worth the investment. The one example of a significant investment that has been made and that represents an ongoing resource is the IULA online training program and online Terminology Masters offered by the University of Pompeu Fabra in Barcelona. Sue Ellen Wright mentioned successful courses that are taught online by highly qualified professionals such as Barbara Inge Karsch through the New York University online MA program in Translation. These examples are evidence that it can be done, but the consensus ran in the direction that the group questions whether it should be done. The advantage is that the US program, for instance, is able to serve potential students worldwide who do not have access to nearby or affordable quality training.

Sue Ellen Wright

Höstens kurser och seminarier på TNC

Under hösten håller vi följande kurser, i våra lokaler i Solna:

- [Red ut begreppen!](#) 14 september och 7 december
- [Det är en definitionsfråga!](#) 15 september och 9 december
- [Vårdspråk och språkvård](#) 21 oktober
- [Skrivregler och språkvård](#) 8 november
- [Sätt i system!](#) 8 december

På TNCs webbplats kan du läsa mer om [kurserna](#).

Vi ordnar även ett seminarium i serien [En timme om terminologi: Ordlistor](#) (12 oktober).

Terminologifrämjandet

TNCs abonnenter är med i [Terminologifrämjandet](#). Som abonnent får man bland annat rabatt på TNCs ordlistor och möjlighet att ställa frågor till termtjänsten. Dessutom blir man inbjuden till seminarier om terminologiarbete och fackspråk som TNC arrangerar.

Ett stort abonnemang kostar 7 980 kronor (exkl. moms) per år och ger åtta timmar av TNCs tid. Tiden kan bland annat utnyttjas till

- termfrågor
- textgranskning
- strukturering av terminologisk information
- medverkan vid interna terminologidiskussioner.

TNC kan också komma till interna möten och informera allmänt om fackspråk och terminologiarbete.

Termfrågor

Som abonnent i Terminologifrämjandet förköper man tid som kan användas till exempelvis TNCs termtjänst. Under den här rubriken redovisar vi några av de frågor som kommit till termtjänsten den senaste tiden. Har du kommentarer eller tillägg till svaren får du gärna höra av dig. Fler frågor och svar hittar du på [TNCs webbplats](#).

Fråga: Vad är grundformen: *antibiotika* eller *antibiotikum*? Och hur böjs det i plural?

Svar: Det här är lånnord från grekiskan och förekommer i det medicinska fackspråket i två grundformer, för olika bakomliggande begrepp:

1. Formen *antibiotika* används i svenskan som ett singularort ord trots att det är en latinsk pluralform. Det är då ett så kallat mängdord och används som benämning för själva det ämne som dödar eller hämmar bakterier, som i till exempel "Antibiotikan har betytt oerhört mycket för den moderna sjukvården."

2. Formen *antibiotikum* används när man vill tala om enskilda läkemedelsprodukter som i till exempel "Patienten är allergisk mot antibiotikumen Amimox och Spektramox."

På motsvarande sätt används också andra latinska och grekiska lånord med pluralform på -a, till exempel *antiseptika*, *cytostatika* och *narkotika*, vars latinska singularformer *antiseptikum*, *cytostatikum* respektive *narkotikum* används om enskilda produkter. I sammansättningar är det ämnesnamnet som används: *antibiotikaresistens*, *cytostatikabehandling*, *narkotikabrott*.

Ämnesnamnet *antibiotika* böjs inte i plural men blir i bestämd form *antibiotikan*. Produktnamnet *antibiotikum* böjs så här: *ett antibiotikum*, *antibiotikumet*; *flera antibiotikum*, *antibiotikumen*.

Fråga: Utrymning har jag hört talas om, men vad är inrymning? Jag har läst om det i samhällsinformation om bränder.

Svar: *Inrymning* är en term som används i just utrymnings-sammanhang. Det innebär att människor uppmanas att stanna inomhus med stängda fönster, dörrar och ventilationer.

Fråga: Vi är två lärarstudenter som skriver ett examensarbete i matematik, specifikt om elevs svårigheter med bråk. I vårt arbete använder vi oss av uttryck som att "operera med bråktal", "operationer med bråktal är ett problematiskt moment", "... som gör att operationer kan ske med flyt" o.s.v. Några av våra klasskamrater anser att *operation* inte passar och att de inte riktigt förstår vad vi menar. Tycker ni att det är okej att uttrycka sig på det sätt vi gör, eller har ni förslag på något bättre ord som kan användas i stället? Med operera menar vi här alltså att räkna med, jämföra, använda bråk m.m.

Svar: Ni kan absolut använda den mycket väletablerade matematiska facktermen *operation*. Däremot bör ni förklara vad termen står för. Om ni ger en definition tidigt i ert examensarbete förstår läsaren direkt vad ni avser, och kan dessutom återvända till definitionen under läsningens gång. På så sätt blir ert resonemang klart och tydligt.

I TNCs ordlista "Tekniska basord" från 1995 definieras operation inom matematiken som 'moment i matematisk process som, utförd på en tillåten kombination av storheter, resulterar i en ny storhet'. Ett exempel på detta är att vid den aritmetiska operationen $5 + 3 = 8$ är talen 5 och 3 operander, talet 8 är resultatet och plustecknet är operatoren, som anger att operationen är addition.

Fråga: Jag arbetar med ett direktiv om elutrustning, och i direktivet används ordet *refurbish*. I den svenska versionen har ordet översatts till *renovera*. Bestämmelsen i direktivet handlar om att reglera när en elutrustning (till exempel en mobiltelefon) får skickas till ett annat land för "refurbishment" (renovering). Jag tycker att det låter konstigt att renovera en elutrustning, men hittar ingen bra synonym. Ordet *refurbish* används ofta när det pratas om illegala avfallstransporter i internationella förhandlingar, till exempel i sammanhang där begagnade mobiltelefoner skickas till Afrika för refurbishment. Har ni något förslag på en svensk term som är bättre att använda än *renovering*?

Svar: Flera termer kan på svenska användas som motsvarighet till *refurbish*: *renovera*, *bygga om*, *reparera*, *modernisera*, *förnya*. I samband med mobiler används också *rekonditionera*: "produkten är rekonditionerad av tillverkaren och återställd till nyskick". I detta fall handlar det om att hitta en motsvarighet på svenska som täcker samma begrepp som döljer sig bakom engelskans *refurbish*, snarare än att hitta en synonym. Om man jämför den fackspråkliga definitionen av renovering: 'förändring av ett objekt till ett skick som ur funktionssynpunkt är jämförbart med nytt skick', som finns i TNC 104 Basord i våra fackspråk, upptäcker man att den stämmer ganska bra med den engelska fackspråkliga definitionen av refurbishment.

Definitionen av renovering är alltså ganska bred, och borde även kunna användas om elutrustning. Det finns till exempel belegg på att termen används i it-sammanhang: "renovera system", "renovering av program".

Fråga: Vad är det egentligen man behandlar inom traumavård? Det stämmer inte, tycker jag, med det som ordet *trauma* står för inom hälso- och sjukvården.

Svar: I allmänspråket används *trauma* ofta om en svår psykisk påfrestning, ofta av chock, sorg e.d. Men den fackspråkliga betydelsen i medicinska sammanhang är 'fysisk eller psykisk skada som uppkommer till följd av yttre orsaker'. Ett trauma kan alltså vara enbart fysiskt och innefattar både lindrigare skador såsom en stukad fot och livshotande skador efter till exempel en svår trafikolycka. Inom traumavården har man avgränsat vilken typ av skador som ska hanteras där. Där behandlar man patienter med uppenbar eller misstänkt livshotande skada, som uppstått efter någon form av allvarlig händelse. Den stukade foten däremot hanteras i den ordinarie akutsjukvården.

Bok- och lästips

Socialförsäkringens A–Ö : introduktion, ordbok och förklaringar

Hessmark, Lars-Göran

[Ur förlagsinformationen:] Socialförsäkringens A–Ö innehåller en introduktion till socialförsäkringsbalken och förklarar genom drygt 600 uppslagsord dess förmåner, ersättningsvillkor och termer. Förklaringarna bildar ett koncentrat av

bestämmelserna i balken. Tyngdpunkten ligger på sjukpenning, sjukersättning och arbetsskadeersättning men även föräldrapenningar, vissa pensioner och handlägningsfrågor behandlas utförligt.

Stockholm: Wolters Kluwer, 2016. 149 s. ISBN 9789139115335

Verbal and Nonverbal Representations in Terminology : Proceedings of the TOTh Workshop 2013 Lervad, S., Flemestad, P. & Weilgaard, L. (red.).

Denna rapport från TOTh-seminariet – som hölls i Köpenhamn den 8 november 2013 – innehåller tretton artiklar om verbala och icke-verbala representationer av terminologi.

Köpenhamn: DNRF, 2016. 182 s. ISBN 978-87-998798-2-3

Словенска терминологија данас Jovanović, V. (red.)

Denna konferensrapport innehåller sammanfattningar av de föredrag som hölls vid "Словенска терминологија данас" (Slaviska terminologikommissionens konferens) som hölls i Belgrad 11–13 maj 2016 med deltagare från Kroatien, Makedonien, Polen, Ryssland, Serbien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien, Ukraina och Vitryssland.

Belgrad: Routledge, 2016. 113 s.

Summary in English

Dear friends of the TNC,

This is the third issue of TNC-aktuellt in 2016. It is also my last issue as CEO of the TNC. It has been a stimulating period for me here at the TNC. Working with projects affecting Sweden as a whole has been the most fruitful part of my job. The TNC is involved in many such projects, where we have the opportunity to help build and assure the quality of (special language) resources used in the country, especially in sectors such as health care, education, and building and construction. It has been deeply satisfying.

My time at the TNC has also been marked by insecurity and uncertainty. TNC's government funding is being questioned, and we have now lived for nearly two years with an uncertainty concerning our economy and state mission. In a few weeks, a new budget bill will be presented and I can only hope that TNC will receive a clear and positive statement, and thus may start planning for the future again.

Thank you for a constructive co-operation and I wish you all the best for the terminological future. See you!

Karin Dellby

Workshop on terminology didactics: please read Sue Ellen Wright's account in English on pp. 7–9.

ISO/TC 37 meetings in Copenhagen: TNC made a difference

As mentioned in the last issue of TNC-aktuell, the international standardization committee ISO/TC 37 'Terminology and other language and content resources' proposed changes to two terminology standards: ISO 704 Terminology work – Principles and Methods, and ISO 1087-1 Terminology work – Vocabulary. These standards are very central for both TNC and for other terminologists working in Sweden.

At the international ISO/TC 37 meetings held in Copenhagen in June, the proposals were discussed thoroughly and intensively. TNC is hopeful that eventually the committee will agree on changes that are for the better.

Standardization work is cumbersome in many ways and requires endurance, but it is worth the work involved, especially when it comes to such important standards – and if you can make a difference, as we did in Copenhagen.

Interview with Fia Christina Börjeson

Researcher and lecturer at the Division for Language and Communication, Department of Applied IT at Chalmers University of Technology, and a member of Datatermgruppen (Joint Group for Swedish Computer Terminology).

How are linguistic issues viewed in a technology-oriented university as the Chalmers?

– Language and communication are important at Chalmers. Engineers are trained to act in very intensive communication-oriented professional life, and doctoral students and researchers do work in an intense 'writing environment'. In this way, language and communication are priorities at Chalmers.

– I do not feel that language and writing are separate from the core business. Language issues are discussed from several different perspectives at Chalmers, both from an educational perspective and in the process of publications. There is a great demand for writing and communication elements in our degree programs.

What is the best about LSP (language for specific purposes), in your opinion?

– LSP increases understanding and deepens the knowledge of the domain discourse. It is also so smart; the precision of LSP is unsurpassed. Efficient LSP is a small contribution to the almost impossible task of making oneself understood and to 'reach' another human being.

TNC-aktuell

Ansvarig utgivare: Karin Dellby
Redaktion: Karin Dellby, Åsa Holmér, Henrik Nilsson
Förlag: AB Terminologikum TNC
Adress: Västra vägen 7 B, 169 61 Solna
Tel.: 08-446 66 00. Fax: 08-446 66 29
E-post: tnc@tnc.se
Organisationsnummer: 556562-8491
TNC-aktuell kommer ut med 2–4 nummer per år.

Hör gärna av dig till oss om det är något särskilt du skulle vilja ha belyst i TNC-aktuell eller om du har kommentarer på det du har läst.